

Ю. М. Солодковський,
*кандидат економічних наук, доцент,
декан факультету міжнародної економіки та менеджменту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ЮРИДИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ

Юридичні послуги відіграють ключову роль в розвитку бізнесу, складаючи невід'ємну частину інфраструктури світової торгівлі. Неможливо уявити собі укладання комерційних операцій, особливо транснаціонального характеру без участі юристів. У багатьох країнах склад юридичних фірм стає усе більш інтернаціональним, оскільки їх клієнти шукають можливості для ведення бізнесу в умовах стрімкої глобалізації і потребують якісних послуг в різних юрисдикціях. У випадку, якщо така послуга недоступна усередині країни, більшість юридичної роботи в рамках будь-якого транснаціонального проекту здійснюються за її межами [1].

За останні десятиліття в секторі юридичних послуг спостерігається неухильне зростання, що є наслідком збільшення обсягів міжнародної торгівлі і появи нових сфер практики, зокрема, в області бізнесу і торгівельного права [2].

Такі сектори як корпоративна реорганізація, приватизація, міжнародні операції зі злиття та поглинання, права на інтелектуальну власність, нові фінансові інструменти і антимонопольне право сприяють все більшому попиту на якісні юридичні послуги останніми роками.

За деякими оцінками, в ЄС число професійних постачальників юридичних послуг в середньому зросло більш, ніж на 20 % в період 2000 - 2014 рр., тоді як в Сполучених Штатах воно збільшилося втричі в цей же період [3].

На початку ХХІ століття доля юридичних послуг складала 14 % від всіх професійних послуг і 1,1 % у економіці “представницької” розвиненої країни. У 2010 р. об'єм юридичних послуг в Сполучених Штатах склав 95 млрд дол. США, а в ЄС сягнув показника в 52 млрд дол. США [2].

У різних країнах число юристів і юридичних фірм відрізняється залежно від масштабів економіки, рівня економічного розвитку і структури юридичної професії. У 2012 році число юристів досягло 800,000 в Сполучених Штатах Америки (925,000, включаючи персонал без відповідної кваліфікації), 500,000 в Європейському Союзі і 19,000 в Японії [2].

Порівняно низькі показники для Японії пояснюються тим, що велика частина роботи з юридичного консультування виконується некваліфікованими випускниками юридичних шкіл, котрі працюють штатними юристами в

компаніях. За деякими оцінками, загальне число постачальників юридичних послуг в Японії в 2012 р. дорівнювало 125,000 [2].

За минулі десятиліття міжнародна торгівля юридичними послугами виросла в результаті інтернаціоналізації економіки. Попит на юристів, які задіяні в іноземних юрисдикціях, часто походить від їх корпоративних клієнтів, які ведуть бізнес в різних країнах і вважають за краще користуватися послугами професіоналів, які вже знайомі з бізнесом фірми і можуть гарантувати послуги високої якості.

Досліджуючи міжнародну торгівлю послугами з арбітражу на основі таких арбітражних центрів як AAA (Американська арбітражна асоціація), CIETAC (Китайська міжнародна торгово-економічна арбітражна комісія), HKIAC (Гонконгський міжнародний арбітражний центр), ICC (Міжнародна торгова палата), JCAA (Японська комерційна арбітражна асоціація), KCAB (Корейський комітет з комерційного арбітражу), KLRCA (Регіональний центр арбітражу в Куала-Лумпурі), LCIA (Лондонський міжнародний арбітражний суд), SIAC (Міжнародний арбітражний центр Сінгапуру), SCC (Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольму), BCICAC (Центр міжнародного комерційного арбітражу в Британській Колумбії), AFEC (Міжнародний арбітражний центр Федеральної палати економіки Австрії) за період 2008 – 2014 рр., можна сказати, що кількість справ у них стабільно зростала з року в рік.

Зараз ватро розглянути більш детальніше основні тенденції торгівлі юридичними послугами на міжнародному ринку.

Таблиця 1

Показники міжнародного ринку юридичних послуг

2011	2012	2013	2014
Глобальний ринок юридичних послуг досягнув рівня 458,2 млрд доларів США	Глобальний ринок юридичних послуг досягнув рівня 581 млрд доларів США	Глобальний ринок юридичних послуг досягнув рівня 546,8 млрд доларів США	Глобальний ринок юридичних послуг досягнув рівня 506,2 млрд доларів США
Глобальний ринок юридичних послуг сягнув об'єму в 2403 тис. професіоналів в області права		Глобальний ринок юридичних послуг сягнув об'єму в 2737,1 тис. професіоналів в області права	Глобальний ринок юридичних послуг сягнув об'єму в 3285,2 тис. професіоналів в області права

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Як видно з таблиці 1, обсяги міжнародного ринку юридичних послуг зростали з року в рік, тільки у 2014 р. був помітний спад торгівлі, навіть при сталому прирості кваліфікованих спеціалістів.

Таким чином, бачимо, що у 2014 році 39% усіх юридичних послуг стосувалися галузі фінансової та корпоративної діяльності, 28% – вирішення суперечок та 7% – нерухомість (рис. 1).

За даними іншої статистичної і моніторингової служби, Marketline, сфера юридичних послуг у світі принесла дохід більше 585 млрд дол. США в 2014 р. Число фахівців в області права, які працювали протягом чотирилітнього періоду, що закінчився в 2014 р., збільшилося більш, ніж на 1,5 % і склало понад 3,285,000.

Сектор юридичних послуг охоплює професіоналів з різних областей права, включаючи сімейне, податкове, кримінальне, торговельне право, питання банкрутства і юридичної допомоги. Попит на юридичні послуги зростає і спадає разом з коливаннями в об'ємах судових справ, цивільних і комерційних юридичних операцій. Комерційний успіх фірм багато в чому обумовлений репутацією їх партнерів і їх надійністю, що, поряд з солідним послужним списком, краще за все приваблює нових клієнтів [3].

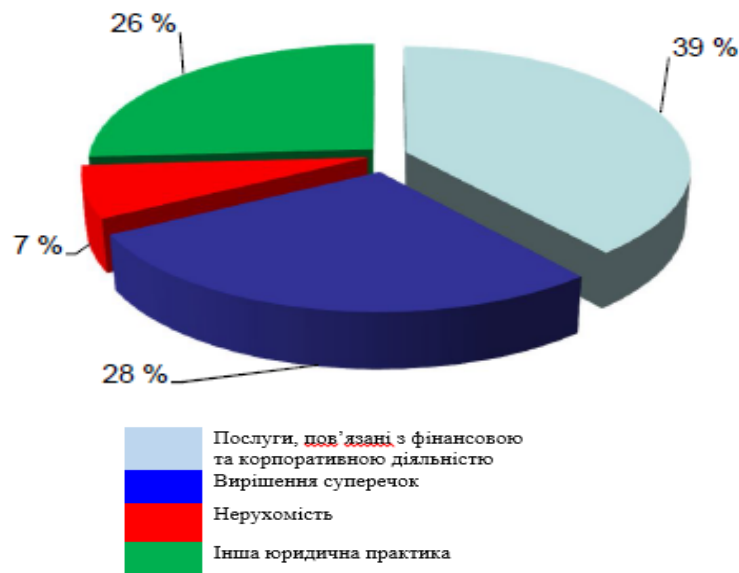

Рис. 1. Сегментація міжнародного ринку юридичних послуг за галузями права у 2014 р.

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Великі юридичні фірми можуть зацікавити корпоративних клієнтів за рахунок послуг, що охоплюють широкий спектр потреб. З іншого боку, невеликі фірми можуть запропонувати специфічні знання для місцевого ринку, що підвищує шанси на більш сприятливий результат справи і допомагає їм конкурувати зі своїми відомішими суперниками. Останніми роками кількість нішевих юридичних фірм постійно зростає [4]. Число юридичних фірм, які виконують функції консультативних агентств, також збільшується.

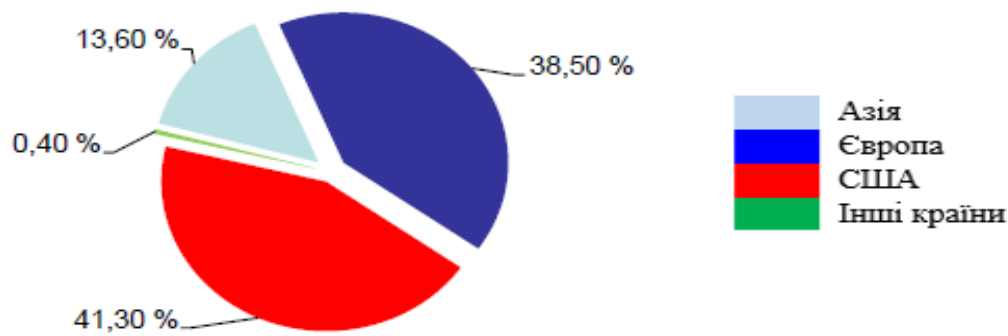

Рис. 2. Доля регіонального ринку юридичних послуг в 2014 р.

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Ринок юридичних послуг США у 2014 році приніс прибутку більше, ніж 240 млрд дол. США, в ЄС – приблизно 195 млрд дол. США. Сфера юридичних послуг в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні дала прибуток більше, ніж 69 млрд дол. США (рис. 2).

Варто звернути увагу на провідні юридичні компанії світу, які не тільки є ключовими суб'єктами міжнародного ринку юридичних послуг, але й приносять значні суми в сукупний ВВП країни свого базування. Не варто недооцінювати роль закону та права в бізнесі. Бізнес, фінанси, оподаткування, судові справи, корпоративні зв'язки, конфлікти, патенти, авторські права, антимонопольне законодавство, право власності, працевлаштування, арбітраж, а також політичні та соціальні питання вимагають правової експертизи.

Список використаних джерел

1. Міжнародні економічні відносини: підручник / А.К. Бондарев, С.М. Дроздов; під ред. А.І. Євдокимова. – М: Проспект, 2013. – 656 с.
2. Офіційний сайт Комітету IBA (International Bar Association) з міжнародної торгівлі юридичними послугами світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibanet.org/>
3. Мовсесян А. Транснаціональний капітал и национальные государства / А. Мовсесян, С. Огнивцев // Мировая экономика и международные отношения. – 2011. – № 6. – С. 55-63.
4. Румянцев А.П. Міжнародна торгівля послугами: Навчальний посібник. / А.П. Румянцев, Ю.О. Коваленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 112 с.
5. Савельєв Є. Україна як велика держава з економікою міжнародних послуг (сценарій розвитку для ХХІ ст.) / Є. Савельєв // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2014. – № 5. – С. 15–24.